

KÚRIA

Bfv.II.698/2015/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év március hó 3. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A hivatali visszaélés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 28.B.436/2011/56. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 8.Bf.72/2014/17. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Központi Nyomozó Főügyészség a Nyom.216/2005. számú vádiratában folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntette [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 225. §] miatt emelt vádat.

A Fővárosi Törvényszék a 2013. december 17. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 28.B.436/2011/56. számú ítéletével terheltet bűnösnek mondta ki személyes adattal visszaélés büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 177/A. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés I. fordulat]. Ezért őt 1 évre próbára bocsátotta és

kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.

A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2014. szeptember 22. napján tartott nyilvános ülés alapján 2014. szeptember 26. napján meghozott és kihirdetett 8.Bf.72/2014/17. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

Az elsőfokú bíróság által (elsőfokú ítélet indokolási részének 1. oldal 5. bekezdéstől 17. oldal utolsó előtti bekezdéssel bezárólag) megállapított és a másodfokú bíróság által (másodfokú végzés 8. oldal II.2. pont alatti bekezdése) a felülbírálathoz irányadónak vett tényállás lényege a következő:

A terhelt (2002. május 15. és 2006. május 15. napjai között) országgyűlési képviselő, valamint 2002. július 1. és 2004. október 3. napjai között a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára is volt, aki vezette a közigazgatási szervként működő Közpénzügyi Államtitkárságot. E minőségében a korábbi Btk. 137. § 1.j) pontja alapján volt hivatalos személy (elsőfokú ítélet 71. oldal 6. bekezdésétől 72. oldal 2. bekezdésével bezárólag). A terhelt közvetlen munkatársa politikai főtanácsadó, akinek közvetlen hivatali felettese kabinetfőnök volt. A terhelt döntött a Közpénzügyi Államtitkárság minden ügyében.

A terheltet - más ügyben - megkereső Somogy megyei Rt. vezérigazgatója 2004 januárjában arról tájékoztatta, hogy megyebeli egyes vadásztársaságok ingyenes vadászatokat rendeznek, ekként a közvagyon sérül, a vadásztársaságoknál is kár keletkezik.

A terhelt 2004. március 30. napjától - az adatkérés célját és a jogszabályi felhívást nem tartalmazó - megkereséseket intézett a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium Somogy Megyei Földművelési Hivatala Vadászati és Halászati Felügyelőségéhez a 2002. január 1. napjától vezetett vadászati naplók másolatai, továbbá a vadászatok és az azokon résztvevők listájának megküldése érdekében; valamint a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadászati és Halászati Főosztályához a 2002. január 1. napjától felvett trófeabírálati jegyzőkönyvek másolatai megküldése érdekében.

A terhelt újabb kétirányú megkeresésekkel 2004. április 2. napján az adatokat 2001. január 1. napjától igényelte, valamint az adatigénylést az ún. üzemi területekre (Rt., Rt., Rt.) korlátozta.

A vadászati naplók másolatait és a vadászati évkezdéshez igazodva a 2000. március 1-től készített trófeabírálatok összesítő lapjainak másolatait megküldték a terheltnek, aki az előbbieket 2004. április

8-án, az utóbbiakat 2004. április 9-én belső utasítással látta el. A megküldött iratok személyes adatot nem tartalmaztak. (Ez itt elírás, figyelemmel pl. az elsőfokú ítélet 16. oldalának 5. bekezdésére és 65. oldalának 10. bekezdésére, ahol a tartalmaztak megállapítása szerepel.) A terhelt a megküldött iratokat a szobájának pánccélszekrényében tárolta.

A terhelt a hiányosnak talált adatküldés miatt 2004. április 13-án újabb kétirányú megkereséssel hiánypótlást igényelt, amit további egyeztetések során kiegészített azzal, hogy adatokat kért a nem állami tulajdonú Rt. -t érintően is. A terheltnek megküldték a négy gazdasági társaság területén kilőtt szarvasbika, dámbika, vaddisznó és őzbak vadfajokra vonatkozó trófeabírálati lapokat.

Elsőként a Rt. vezetője tiltotta meg az adatszolgáltatást, majd 2004. április 14. napján a Felügyelőséget arról tájékoztatta, hogy a kérést adatvédelmi okokból nem teljesíti, mivel az Államtitkárságnak nincs törvényi felhatalmazása ilyen jellegű adatkérésre.

A terhelt nevében kabinetfőnöke 2004. április 14-én megkereste a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-t azzal, hogy adott-e bérvadászat esetén a vadászok számára fizetési könnyítést, fizetési kedvezményt, térítésmentességet. A másnapi válasz nemleges volt.

A terhelt által igényelt adatszolgáltatás jogszerűsége iránti kétségek felmerülése miatt a megyei felügyelőség a további adatszolgáltatást 2004. április 15-től felfüggesztette.

A Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára először 2004. április 19-én tájékoztatta a terheltet, hogy a trófeabírálati összesítők személyes adatokat tartalmaznak, ezért az adatkezelés céljának megjelölését kérte tőle. A terhelt aznapi válaszában közölte, hogy célja a visszaélésekről szóló bejelentések valódiságának és megalapozottságának a feltárása, melyre felhatalmazást a 148/2002. (VII.1.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének II/a., c. és d. pontjai, továbbá az Avtv. 5. §-ának (4) bekezdése adtak.

A terhelt 2004. április 22-én megkeresést küldött Rt. tulajdonosi jogkört gyakorló szervének, a Honvédelmi Minisztérium (HM) miniszterének. Ebben arra kérte a minisztert, hogy a meghatározott napokon a Rt. területén elejtett vadak trófeái után kiállított számlák hiteles másolatát küldje meg; tájékoztassa, hogy a meghatározott időtartam alatt megtartott társas vadászatokon ki fizette az elejtett vadak és trófeák díját, és bocsássa rendelkezésére a fizetést igazoló számlák hiteles másolati példányait.

A terhelt 2004. április 22-én újabb megkereséssel fordult a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. elnökéhez, melyben a megjelölt vadászatok kapcsán ugyancsak arra kért választ, hogy ki fizette meg az elejtett vadak és trófeák díját, másrészt ezen vadászatokon elejtett vadak és trófeáik kifizetését igazoló számlák hiteles másolati példányát kérte vadfajra (muflon, szarvasbika, dámbika, vaddisznó, őzbak, szarvastehén) lebontva. A Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. emiatt megkereste a Rt.-t és Rt.-t, de a társaságok csak azt engedélyezték, hogy a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. betekintsén a számlákba, azonban azokról másolatot nem készíthettek.

A terhelt ezt követően adatszolgáltatást igényelve még kibocsátott további megkereséseket. A terhelt nem fogadta el, hogy a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára 2004. április 28-án és 2004. május 10-én újabb két tájékoztatást adott, az elsővel megegyező tartalommal; a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. elnöke az adatszolgáltatást 2004. május 3-án megtagadta. A terhelt figyelmen kívül hagyta, hogy az adatvédelmi biztos 2004. május 6-án vizsgálatba kezdett, majd 2004. június 1-jén állást foglalt, hogy a terheltnek jogszabályi felhatalmazás hiányában nem volt joga megismerni a személyes adatokat tartalmazó okiratokat, és felszólította a beszerzett vadászati naplók és trófeabírálati összesítők visszaküldésére, majd - mivel a terhelt nem teljesítette - az adatvédelmi biztos 2004. június 11-én elrendelte ezek megsemmisítését.

A terhelt 2004. július 1-jén utasította kabinetfőnökét a bekért dokumentumok megsemmisítésére, de az elmaradt. A terhelt 2004. július 7-én pert indított az adatvédelmi biztos ellen azzal, hogy intézkedése törvénytörő. A pertől utóbb, 2004. augusztus 17-én elállt. A terhelt 2004. augusztus 29-én a bekért iratok azonnali megsemmisítésére utasította kabinetfőnökét, ami újfent elmaradt, és 2004. szeptember 21-én a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. elnökétől ismét számlák megküldését kérte, amire már választ sem kapott.

A terhelt 2004. október 3-tól már nem volt államtitkár, a megyei vadászati naplókat és trófeabírálati összesítőket 2004. október 13-án semmisítették meg a korábbi munkatársai.

Több országos jelentőségű sajtótermékben 2004. június elejétől olyan adatok jelentek meg, amelyek nem nyilvánosak, de a terheltnek kiszolgáltattott adatbázis részét képezhették. Többek között az, hogy ki, kivel, mikor és hol vadászott. A sajtó ebből vont le a gazdaság, a politika, illetve a bulvár témakörébe tartozó következtetéseket. Így pl. bankvezetők terjeszkedési terveire, politikához közel álló személyek vadászati kapcsolataira, az erdészeti vállalatokban szerzett politikusi befolyásra, a Rt.-nek a

Rt.-be történő beolvasztására, illetve az emögött álló politikai erővonalakra. Azt bizonyítani nem lehetett, hogy a sajtót a bekért adatokról a terhelt tájékoztatta, vagy azokat átadta volna.

A Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter 17/2002. számú utasításával kiadott, a Miniszterelnöki Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) alapján a politikai államtitkár tevékenységét segítő Közpénzügyi Államtitkárság feladata - többek között - az, hogy elemzi, összegzi és értékeli a közpénzeket felhasználó szervek nyilvános jelentéseit, megállapításait, a vizsgálatok során kapott információkat és egyéb adatokat [SZMSZ 64. § c) pont].

A terheltnek munkaköri leírása nem volt.

A vadgazdálkodási társaságok fölötti ellenőrzési joggal vagy a nyilvántartásukba betekintési joggal csak a vadászati felügyelőség, felettes szerveként a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatal rendelkezett. A Közpénzügyi Államtitkárságnak, így a terheltnek ilyen jogai nem voltak.

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtási rendelete, a 76/2002. (VIII.23.) FVM rendelet [helyesen, az e rendelettel módosított 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet] 11. számú melléklete szerint a terheltnek megküldött egyéni vadászati napló (beíró könyv) adatai között szerepel - mások mellett - a vadászaton résztvevők neve; a társas vadászati napló (beíró könyv) adatai között - egyebek között - a vadászaton résztvevő vadász neve; a trófeabírálati lap tartalmazza pl. az elejtő nevét. A terhelt által bekérni szándékolta, a vadászat során elejtett trófeás vadak kifizetését igazoló számla tartalmazza pl. a vevő nevét.

A terhelt a megküldött valamennyi vadászati naplót és trófeabírálati lapot a szobájában lévő széfjébe zárta el, amihez csakis az ő tudtával és engedélyével lehetett hozzáférni, azokat ő kezelte. Az ügyben lefolytatott egyéb levelezések és kevésbé fontosabb anyagok a titkárságon kerültek elhelyezésre.

A beérkezett dokumentumok elemzése folyamatosan megtörtént. A terhelt azokat névre szóló utasításokkal látta el. A megbeszéléseken a Közpénzügyi Államtitkárság dolgozóinak tájékoztatni kellett a terheltet arról, hogy megkeresések alapján sikerült-e beszerezni a kért iratokat, azok átnézésre kerültek-e, hogy megfelelnek-e a megkeresések tartalmának.

A terhelt az egyéni és társas vadászati naplókat, trófeabírálati lapokat hivatalos személyként, hivatalos eljárása során, a

címzettek körében közismert beosztására tekintettel, jogszerű hatósági eljárás látszatát keltve kérte be és emiatt kapta meg. Az egyéni és társas vadászati naplók, trófeabírálati lapok és a meg nem küldött számlák személyes adatokat tartalmaztak és személyes adatnak minősültek, amivel a terhelt tisztában volt. Ezekben a dokumentumokban lévő információk nem minősültek sem nyilvánosnak, sem közérdekből nyilvános adatnak.

Ezen személyes adatok megismerésére az elkövetéskor hatályos jogszabályok szerint nem volt jogosult. Az adatokat jogszabályi felhatalmazás, törvényes cél megjelölése, az abban szereplő és érintett személyek hozzájárulása nélkül kapta meg és törvényes cél nélkül kezelte.

A terhelt a dokumentumokból jogtalan vizsgálódásokat, elemzéseket végzett, mellyel az volt a célja, hogy megállapíthassa és nyilvánosságra hozhassa: a vadászatokon résztvevő vadat elejtő vadász helyett ki fizette meg a vadászat költségeit, különösen a trófea értékét.

A fenti dokumentumok együttes elemzéséből azonban következtetést lehetett levonni még a vadász nevére, a vadászat gyakoriságára, az elejtő anyagi helyzetére, a társas, gazdasági, pénzügyi, politikai kapcsolatrendszerre, a trófeabírálati lapok többek között az elejtett vadak trófeáinak súlyát, minősítését tartalmazták, az utóbbi két adatból a trófea értéke is meghatározható volt.

A terhelt részére megküldött összes trófeabírálati lap 873 elejtő sértett nevét tartalmazta. Mivel az 1840 oldalnyi vadászati napló megsemmisítésre került, nem lehetett tisztázni az abban szereplő további érintett sértettek számát. Hasonlóképpen nem lehetett tisztázni azt sem, hogy a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-től bekért, de meg nem küldött számlák hány egyéb más érintettre vonatkoztak.

A nyilvánosságra hozatal részben azért maradt el, mert az arra jogosultak megtagadták a kért teljes adatszolgáltatást, különösen a számlák rendelkezésre bocsátását.

A trófea értékét, a vadászat költségeit, illetve azt, hogy ezeket a költségeket ki viseli, a vadászok és vadásztársaságok, a nyilvánosság kizárásával, bizalmasan kezelik.

A sértettek érdekei jelentős mértékben sérültek volna, ha a terhelt a vadászatokon résztvevők neveit, kapcsolatait, jövedelmi viszonyait, de különösen a vadászatra fordított költségeket, illetve az azt megfizető személyét nyilvánosságra hozta volna.

Bizonyítani nem lehetett a vádlotti megtévesztést és a jogosulatlan

politikai célt sem.

A terhelt a következő jogszabályokat szegte meg:

a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 3. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat;

a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 58. §-ának (4) bekezdését, a 86. §-ának (1) bekezdését, valamint a 89. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat;

a vadászati törvény végrehajtásának szabályairól szóló, a 76/2002. (VIII.23.) FVM rendelettel módosított 30/1997. (IV.30.) FM rendelet 23. §-ának (7) bekezdésében foglaltakat; valamint

a Miniszterelnöki Hivatalról szóló 148/2002. (VII.1.) Korm. rendelet - a közpénzek feletti ellenőrzéssel kapcsolatos feladat- és hatásköréről rendelkező - 5. számú mellékletében írt szabályokat.

A terhelt eljárása, az adatszolgáltatás, illetve az eljáráshoz kapcsolódó sajtónyilvánosság a Rt. esetében anyagi veszteséggel, bizalomvesztéssel nem járt, a vadászvendégek csupán nemtetszésüket fejezték ki, a Rt. esetében nem mérhető, de az ügyfelek magatartásában megnyilvánuló bizalomvesztéssel járt, a Rt. vonatkozásában nem mérhető számú vadászvendég maradt el és nem kötött le szintén nem megállapítható összegű vadászatokat.

II.

1.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt védője nyújtott be - utóbbi észrevételével kiegészített - felülvizsgálati indítványt arra hivatkozással, hogy az eljárás lefolytatására törvényes vád hiányában került sor, a bíróság az indokolási kötelezettségét megsértette, a terhelt bűnösségét a bíróságok a büntethetőség elévülésére figyelemmel a büntető anyagi jogszabály megsértésével állapították meg. Mindezekre figyelemmel elsődlegesen a terhelt felmentését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a büntetőeljárás megszüntetését indítványozta.

A Kúria a könnyebb áttekinthetőség érdekében itt jelöli meg a védőnek a nyilvános ülésen megfogalmazott további indokait is.

1.1. A védő a törvényes vád hiányának indokául azt hozta föl, hogy a meghatározott ügyészégi szervek kizárására irányuló indítványát 2011. január 11-én előterjesztette, de azt a Legfőbb Ügyészség a vádemelésig nem bírálta el. Ez nem a vádirat kellékhánya, hanem érdemi kérdés. Ennélfogva ugyanis a Központi Nyomozó Főügyészségnek nem volt hatásköre és illetékessége a vádemeléshez.

A védő a nyilvános ülésen már nem vitatta a Központi Nyomozó Főügyészségnek a hatáskörét és illetékességét, hanem azt az

álláspontját fejtette ki, hogy mindaddig, amíg az eljáró ügyész kizárása iránt előterjesztett indítványról nem születik döntés, addig a vádiratot nem lehet megszerkeszteni és benyújtani.

1.2. A védő szerint a terhelt mentelmi jogának fennállta alatt vele szemben - az elkülönítés és a nyomozás megszüntetése ellenére - nyomozási cselekményeket végeztek a politikai főtanácsadó ellen folytatódott eljárásban. Ebben a másik eljárásban benyújtott vádirat a terheltre vonatkozó tényállításokat tartalmazott, amit polgári perben eljáró Legfelsőbb Bíróság személyiségi jogsértésként értékelte.

A másik (politikai főtanácsadó ellen folytatott) eljárás bírósági szakaszában a terheltet háromszor tanúként is kihallgatták. E tanúvallomások és a másik eljárásban szerzett egyéb bizonyítékokat a jelen ügyben jogsértően használták fel.

1.3. A védő indítványa szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének [Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pont], mert minden indok nélkül rekesztette ki a bizonyítékok köréből S P tanúnak az indítványban részletesen ismertetett vallomását.

A védő a nyilvános ülésen ezt megismételve állította, hogy a tanú szerint a terhelt által szerzett vagy beszerezni próbált adatok alkalmatlanok egy önmagában névvel jelölt személy beazonosítására, és a vadászjegy száma alapján kizárólag a vadászati kamara tudja beazonosítani a vadászaton részt vett személyt.

1.4. A védő a büntethetőség elévülését a következőkkel indokolta.

Az Országgyűlés működésének befejeztével a képviselő megbízatása megszűnik [Alkotmány (1949. évi XX. törvény) 20/A. § (1) bekezdés a) pont]. Ezen nem változtat az a tény sem, ha esetleg újra megválasztják ugyanazt a képviselőt. Nem tévesztendő össze az Országgyűlés közjogi folytonossága a képviselő megbízatásának időtartamával. Ezt támasztja alá a 7/1997. (II.28.) AB határozat, miszerint a képviselő feltételes eljárási mentessége a képviselői megbízatás idejére szól. A képviselői megbízatásának megszűnésével a mentelmi joga is megszűnik. A további mentesség fenntartása csak abban az esetben illeti meg, ha az új összetételű, döntésre jogosult Országgyűlés a mentesség fenntartásáról hoz határozatot.

A védő szerint téves az alapügyben eljáró bíróságoknak az az álláspontja, hogy az Országgyűlés folytonossága egyben az újra megválasztott képviselő mandátumának a folytonosságát is jelenti. Ha ez így lenne, az újból megválasztott képviselőnek esküt sem kellene tennie. Az is téves álláspont, hogy az első ciklus befejezését követően a nyomozó hatóságnak nyomozási cselekményt nem

kellett volna végeznie azért, hogy az elévülés ne következzen be.

A védő összegzése az, hogy a terhelt „mentelmi joga fenntartásának hatálya 2006. április 9-én (a választások első fordulójának napja) megszűnt, és ezért - miután a terhelt tekintetében nyomozási cselekményt nem végeztek, a vádhatóság a mentelmi joggal kapcsolatos ügyészi indítványt nem terjesztett elő - az elévülés 2009. április 9-én bekövetkezett.

A terheltet ugyan ismételten országgyűlési képviselővé választották, de az újonnan megalakult Országgyűlés nem hozott határozatot a mentelmi jog fenntartásáról, ezért büntethetősége elévülés miatt megszűnt.

1.5. A felülvizsgálati indítvány szerint érdemben is az anyagi büntetőjog szabályának megsértésével került sor a terhelt bűnösségének a kimondására.

Az elkövetés idején hatályos, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 2. §-a 1. pontjában meghatározott személyes adat: a meghatározott természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Ezzel szemben a terhelt által bekért adatok (vadászati naplók, trófea bírálati lapok, számlák) sem egyenként, sem együttesen nem alkalmasak a személy beazonosítására, vagyis nem személyes adatok. Ennél fogva a terhelt személyes adatot nem kezelt, így azokkal visszaélni sem tudott.

A bíróságok tévesen állapították meg, hogy a beszerzett adatok között nem volt közérdekű adat, és a terheltnek, mint közpénzügyi államtitkárnak nem volt joga a vadgazdálkodási társaságoktól adatokat kérni. Az Államtitkárság funkcionális közigazgatási szerv volt. Ehhez képest a közpénzek mozgásával kapcsolatban jogosult volt vizsgálatra az ágazati alá- és fölérendeltségi viszonyokra tekintet nélkül.

Nem következett be jelentős érdeksérelem sem. A terhelt cselekménye még a személyes adatokkal visszaélés kísérletének a szakaszába sem jutott, mert nem kereste meg a vadászati kamarát a név szerint megjelölt személyek beazonosítása végett.

A terhelt által bekért adatok valójában kizárólagos állami tulajdont (állami vadásztársaságot, nem állami vadásztársaság esetében is állami tulajdonú vadfajokat) érintő közérdekű adatok voltak.

A védő a nyilvános ülésen mindehhez hozzátette, hogy - bár szerinte közérdekű adatokat kért be a terhelt - ha mégis a személyes

adatokkal visszaélés kísérlet valósult volna meg, akkor alkalmatlan kísérletről lehetne szó. A védő a felszólalásában megerősítette, hogy a terhelt a hivatali helyzetével nem élt vissza, mert jogtalan előnyszerzési vagy jogtalan hátrányokozási célzat nem vezette, ilyen megállapításokat az irányadó tényállás nem is tartalmaz.

2.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

2.1. A Legfőbb Ügyészség szerint a vád nem törvénytelen, mert a vádat emelő ügyészség a Be. 32. §-ának (4) bekezdése értelmében a kizárása iránti bejelentés elintézéséig eljárhatott.

A politikai főtanácsadó ellen tovább folytatott eljárásban beszerzett bizonyítékok felhasználásának kifogásolása a tényállás meg nem engedett támadását jelenti, és a felhasználás nem volt törvénytelen sem, hiszen a másik eljárás nem a terhelt ellen folyt.

2.2. A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen fejtette ki álláspontját az indokolási kötelezettség állított megsértésével kapcsolatban.

2.3. A Legfőbb Ügyészség szerint mindenben helytálló az alapügyben eljáró bíróságok érvelése az elévülés kérdésében. A maga részéről hangsúlyozta, hogy a terhelt 2002-től 2006-ig, majd 2006-tól 2010-ig folyamatosan volt országgyűlési képviselő, így képviselői mandátuma az újraválasztása következtében ténylegesen nem szűnt meg. Az elévülés határidejébe nem számít be a fel nem függesztett mentelmi jog tartama.

2.4. A Legfőbb Ügyészség szerint a terhelt cselekménye a személyes adattal visszaélés büntettének nem büntetendő előkészülete, a terhelt cselekményének helyes minősítése a hivatali visszaélés büntette. Az anyagi jogi szabálysértés viszont nem eredményezte törvénytelen intézkedés alkalmazását.

Önmagában az adatok meghatározott célból történő jogellenes gyűjtése még nem juttatja a cselekményt a kísérlet szakaszába. Az adatok összegyűjtése, elemzése, a páncélszekrényben tartása még nem tekinthető a jelentős érdeksérelem okozására irányuló magatartás megkezdésének - tekintettel arra, hogy a tényállás szerint a terhelt az adatok nyilvánosságra hozása érdekében nem tett semmit. A terhelt terhére a személyes adatokkal visszaélés büntettének az elkövetéséhez szükséges feltételek biztosítása róható, ami a bűncselekmény nem büntethető előkészülete.

A terhelt ugyanakkor a hivatali hatáskörét túllépte, amikor a vizsgálatához jogosulatlanul szerzett be olyan személyes adatnak minősülő adatokat, amelyek kezelésére jogszabály nem jogosította

fel, és az érintettek sem járultak hozzá adataik kezeléséhez. A terheltnek egyébként a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium közigazgatási államtitkára, a Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. vezetője, valamint az adatvédelmi biztos is jelezte, hogy nem jogosult ezen adatok kezelésére, de azzal nem hagyott fel.

A Legfőbb Ügyészség szerint a vizsgálat célirányos volt. A terhelt a hatáskörét túllépte. Jogosulatlanul közéleti személyiségekre keresett terhelő adatokat, amely magatartás jogtalan hátrány okozási célzat megállapítására alkalmas. Ezért a terhére megállapított cselekmény törvényes minősítése a hivatali visszaélés büntette (korábbi Btk. 225. §). Az anyagi jogi szabálysértés azonban nem eredményezte törvénysértő intézkedés alkalmazását.

Miután a Legfőbb Ügyészség hivatalból vizsgálándó feltétlen eljárási szabálysértést sem látott megvalósulni, ezért a megtámadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

3.

A védő az észrevételében az indítványát változatlanul fenntartotta. Indokait tágitva, ekkor hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére. A büntethetőség elévülése kapcsán megismételte korábbi érvelését. Ennek figyelmen kívül hagyását a büntetőjog - a bűncselekmény törvénysértő minősítésén túli - más szabálya megsértésének jelölte meg, s így ekkor hivatkozott a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjára.

4.

A terhelt nem tett írásbeli észrevételt a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára.

5.

A Kúria az ügyben a Be. 424. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

5.1. A védő a felszólalásában a felülvizsgálati indítványában és a Legfőbb Ügyészség álláspontjára tett észrevételében foglaltakat fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy felhatalmazása alapján a terhelt arra törekedett, hogy hivatali feladatát ellássa, és helyesen lássa el. Csak azt a hatáskört gyakorolta, azt a célt szolgálta, amivel őt megbízták, amire kinevezték.

5.2. A Legfőbb Ügyészség képviselője a törvényes vád hiányát érintően - a BH 2015.186. számú eseti döntésre is kitérve - kifejtette, hogy a védelem szubjektív kizárási okra, az elfogultságra alapítva terjesztett elő kizárási indítványt. Ebben az esetben a Be. 32. §-ának (4) bekezdése lehetővé teszi a kizárási

indítvánnyal érintett ügyész (ügyészség) részére a vádemelést és a vádképviselést. A törvény kifejezett rendelkezésére figyelemmel alappal nem lehet hivatkozni arra, hogy az ügyészi vádemelés ne lett volna törvényes. Jelen esetben a kizárást utóbb meg is tagadták. Ellenkező - a védő által elfoglalt állásponttal egyező - értelmezés esetén, alaptalan elfogultságra hivatkozó kizárási indítványokkal indokolatlanul el lehetne húzni a büntetőeljárást.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az indokolási kötelezettség megsértését továbbra sem látta alapos felülvizsgálat oknak, és utalt a BH 2013.10. és BH 2012.32. számú döntésekre is. S P tanúvallomása kapcsán jelezte, hogy azt az elsőfokú bíróság az ügy szempontjából releváns körülmények körében több helyen is ismertette, sőt e tanú vallomásának a védelem által hiányolt részét is ismertette és értékelte az elsőfokú ítélet 46. oldalán.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az elévülés körében megismételte, és kiegészítette az átiratában foglalt érvelést. A korábban már megjelölt törvényhelyek alapján leszögezte, hogy azt a következtetést lehet levonni, hogy a két egymást követő ciklusban újraválasztott országgyűlési képviselőként a terhelt mentelmi joga folyamatos volt. Ezalatt egyetlen egy olyan nap sem volt, amikor a mentelmi joga ne állt volna fenn.

A korábbi Btk. szerint ezalatt az elévülés nyugodott, és az 1/2013. számú büntető kollégiumi vélemény is kimondja, hogy a mentelmi jog fennállása alatt a feljelentett vagy a bűncselekmény gyanújával terhelt személy ellen nem folyhat büntetőeljárás. A mentelmi jog megszűnése után érvényesítheti az állam a büntetőjogi igényét.

Az Országgyűlés egy ízben már úgy döntött, hogy a terhelt mentelmi jogát nem függeszti fel. Ez értelemszerűen azt is jelentette, hogy amíg a terheltet a mentelmi joga védte, addig vele szemben nem lehetett lefolytatni a büntetőeljárást. A védői érvelés elfogadása esetén minden Országgyűlés gyakorlatilag a saját ciklusára nézve határozhatja a mentelmi jog felfüggesztése tárgyában.

A Be. 552. §-ának (2) bekezdése szerint, ha az indítványt a mentelmi jog felfüggesztésére jogosult elutasította, akkor az eljárást meg kell szüntetni. A helyes eljárási megoldás tehát az, hogy nemleges döntés esetén az eljárást meg kell szüntetni, folytatására nincsen mód. Az eljárási törvény nem ad lehetőséget arra, hogy a legfőbb ügyész a mentelmi jog felfüggesztésére irányuló indítvány tegyen akkor, amikor az eljárás meg van szüntetve.

A Legfőbb Ügyészség képviselője változatlanul azt az álláspontját fejtette ki, hogy a személyes adattal visszaélés nem jutott a kísérlet szakaszába. A bekért személyes adatokat is tartalmazó

adatokat elemezte, majd a páncélszekrényébe zárta, az adatok nyilvánosságra hozatala iránt azonban nem tett semmit. Ha az elkövető a nyilvánosságra hozatallal beálló jelentős érdeksérelem okozására irányuló adatkezelést végez, akkor az adatok gyűjtésekor és tartásakor még csak előkészületről lehet szó. Magatartásával csupán a bűncselekmény az elkövetéséhez szükséges feltételeket biztosította. A Legfőbb Ügyészség képviselője a védői érveléssel szemben viszont úgy foglalt állást, hogy személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat, különösen a neve. Az érintett neve akkor is személyes adat, ha mellette nem áll rendelkezésre születési dátum, anyja neve, lakcíme.

A Legfőbb Ügyészség képviselője fenntartotta, hogy terheltnek felrótt cselekmény helyesen hivatali visszaélés büntettségnek minősül. A terhelt vizsgálata célirányos volt. A tényállás szerint kizárólag a pénzügyi, politikai és gazdasági életben közismert személyek nevei érdekelték. Célja az volt, hogy megállapíthassa és nyilvánosságra is hozza, hogy a vadászatokon részt vevő vadat elejtő vadász helyett ki fizette meg a vadászat költségeit, a trófea értékét. A közismert személyiségekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatalának célja a jogtalan hátrány okozási szándéknak, azaz célzatnak megfelel. A törvénysértő minősítés azonban törvénysértő intézkedés alkalmazását nem eredményezte.

A Legfőbb Ügyészség képviselője ezért továbbra is azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

5.3. A terhelt felszólalásában a törvényes vád hiánya körében a kizárási indítvány alaposságát hangsúlyozta, a mentelmi jog vonatkozásában pedig a védő indokait ismételte meg. Határozottan tagadta, hogy közéleti szereplőkre vonatkozó adatokat kívánt bekérni. Egyebekben kifejtette, hogy közérdekű adatokat szerzett be, amelyek nyilvánossága főszabály. A „milliók nagyságrendben” közvagyonot károsító ingyenes protokoll-vadászatokkal szemben lépett fel, ami nem bűncselekmény.

A terhelt végül arról beszélt, hogy „sokat kell azért tenni mindazoknak, akik számára a közvagyon védelme fontos. Azoknak az ellenállását leküzdve, akik a hatalmuknál fogva abban érdekeltek, hogy a közpénz, a közvagyon útja lehetőleg láthatatlan maradjon”.

III.

A Kúria azt állapította meg, hogy a védő felülvizsgálati indítványa nem alapos, a tényállást támadó részben pedig a törvényben kizárt.

A Kúria a védő felülvizsgálati indítványának több indoka közül előljáróban a vád törvényességének és az indokolási kötelezettség elmulasztásának a kérdéskörét vizsgálata arra figyelemmel, hogy

bármely feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés megállapítása esetén az anyagi jogi kérdés vizsgálata már tárgytalanná válna.

1.

A védő szerint a vád nem törvényes.

1.1.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I.c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A Be. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság az ítékezés során törvényes vád alapján jár el. A Be. 2. §-ának (2) bekezdése értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A törvényes váddal szemben támasztott feltételek konjunktívak (együttesfeltételek). Bármelyikük hiányában elesik a vád törvényessége.

A vád törvényessége nem kevesebb, mint amit a Be. 2. §-ának (2) bekezdése megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége a vádirattal szemben támasztott azoknak a tartalmi követelményeknek [Be. 217. § (3) bekezdés] a minimuma, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a büntetőeljárás bírósági szakasza meginduljon, és a bíróság az eljárást lefolytathassa (EBH 2015.B.10.I. pont), tehát a vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására (EBH 2014.B.17.).

Nem kétséges, hogy a jelen közvádas ügyben az ügyész volt jogosult a közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet élvező személy [Be. 551. § (1) bekezdés] elleni nyomozásra [Be. 29. § g) pont 1. fordulat], és mint közvádló [Be. 28. § (1) bekezdés 1. mondat] a vádemelésre [Be. 28. § (7) bekezdés 1. mondat 1. fordulat].

A Be. 30. §-a (1) bekezdésének 1. mondata alapján az ügyészség hatáskörét és illetékességét általában annak a bíróságnak a hatásköre és illetékessége határozza meg, amely mellett működik. A Be. 30. §-ának (3) bekezdése szerint a legfőbb ügyész vagy a felettes ügyész rendelkezése alapján az ügyész olyan ügyben is eljárhat, amelyre a hatásköre vagy az illetékessége egyébként nem terjed ki.

A vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról szóló 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítás 49. §-ának (1) bekezdése alapján a Központi Nyomozó Főügyészség országos illetékességgel rendelkezik. E § (2)

bekezdésének a) pontja értelmében hatáskörébe tartozik a közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet élvező személy [Be. 551. § (1) bek.] által elkövetett bűncselekmény.

A jelen ügyben tehát a Központi Nyomozó Főügyészségnek hatásköre és illetékessége volt a vádemelésre, másként fogalmazva a vádemelésre jogosultsága (legitimációja) ezen okból nem kétséges.

A vádiratot benyújtó ügyész hatáskörére, illetőleg illetékességére vonatkozó szabályokra való utalást tartalmaznia kell a vádiratnak [Be. 217. § (3) bekezdés e) pont 2. fordulat]. A hatáskörre és illetékességre utalás elmaradása önmagában kellékhiany, ami az ügyész megkeresésével pótolható [Be. 268. § (1) bekezdés 3. mondat 1. fordulat], s csak a megkeresés eredménytelensége esetén szüntető meg az eljárás [Be. 267. § (1) bekezdés k) pont].

Ettől eltérően az ügyész hatáskörének és/vagy illetékességének a hiánya a vádemelésre jogosultság, s ekként a törvényes vád hiányát jelenti, amely miatt az eljárást - pótlási lehetőség nélkül - meg kell szüntetni [Be. 261. § (1) bekezdés j) pont].

Az 1. BKv számú büntető kollégiumi vélemény A.I.1.a) pontja szerint a vád törvényességének alaki feltétele, hogy a bírósági eljárás lefolytatását vádlói jogosultsággal rendelkező személy kezdeményezze, és a vádemelés joga általában az ügyészt, mint közvádlót illeti meg [Be. 28. § (1) bek.]. A megjelölt véleményből az tűnik ki, hogy ha közvádas ügyben ügyész emel vádat, a vádlói legitimáció nem kétséges. Ez azonban önmagában még elégtelen.

Egyrészt szükséges pozitív feltételként, hogy az ügyész hatáskörrel és illetékességgel rendelkezzen a vádemelésre, másrészt negatív feltételként, hogy vele szemben kizárási ok ne álljon fenn.

A hatásköri és illetékességi szabályok ismertetése fentebb már megtörtént.

A büntetőügyben ügyészként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint bíró járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró hozzátartozója;

b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint képviselőjük vesz, vagy vett részt, illetőleg ezek hozzátartozója;

c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, valamint szaktanácsadó vesz, vagy vett részt [Be. 31. § (1) bekezdés a)-c) pont].

Ezek objektív kizárási okok. Ha az ügyésszel szemben a vádemelés időpontjában - vagyis amikor az ügyész a vádiratot a bírósághoz ténylegesen benyújtja, azaz amikor a vádirat a bírósághoz érkezik - objektív kizárási ok áll fenn, az általa benyújtott vád - alaki legitimáció hiányában - nem törvényes (BH 2015.186.).

A vádemelés és a vádképviselő eljárásjogi tartalma és jelentősége eltér egymástól. Ezt jól szemlélteti, hogy amíg a vádképviselő kizárt ügyész által történő ellátása a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontja szerinti, addig a nem törvényes vád alapján folytatott eljárás ettől különálló, a 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés {BH 2015.186. [44] bekezdés}.

A jelen ügyben a terhelt védője a vádemelést megelőzően 1. a legfőbb ügyész, 2. a Legfőbb Ügyészség, 3. a Fővárosi Főügyészség és 4. a Központi Nyomozó Főügyészség kizárását indítványozta azon az alapon, hogy tőlük - a megjelölt indokok folytán - az ügy elfogulatlan megítélése nem várható. (A 3-4. pontban a védő arra hivatkozott, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség vezetője, s egyben a Fővárosi Főügyészség főügyész-helyettese ellen a terhelt rágalmazás vétsége miatt feljelentést tett, s az ügyész abban az ügyben terheltté vált. A más ügyben terhelti pozícióra, mint a jelen ügyben kizárási okra hivatkozás nyilvánvalóan téves volt. A kizárási ok bejelentésével érintett személy - amint azt a nyilvános ülésen előadott felszólalásában a legfőbb ügyész képviselője előadta - ténylegesen nem is került a másik ügyben sem terhelti pozícióba, mert ellene a büntetőeljárás megindításához a legfőbb ügyész nem járult hozzá.

A Be. 31. § (1) bekezdésének d) pontja értelmében a büntetőügyben ügyészként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható el.

Ez az ún. egyéb okú elfogultság relatív kizárási ok.

A Kúria a Legfőbb Ügyészség által az alapügyben eljáró Fővárosi Törvényszéknek elfaxolt határozatok alapján megállapította, hogy a Legfőbb Ügyészség a 2012. április 11-én hozott BF.3822/2011/2-I. számú határozatával a kizárást megtagadta, majd a 2012. április 22-én hozott BF.3822/2011/3-I. számú határozatával a kizárást megtagadó határozat elleni védői panaszt elutasította.

A kizárási indítvány elbírálásának nincs az eljárási törvényben meghatározott határideje, ám nyilvánvalóan sérti az eljárás időszerűségét és a tisztességes eljárás követelményét, ha a vádemelést (2011. április 8.) megelőzően (2011. február 11-én) benyújtott kizárási indítványt a két hónappal későbbi vádemelésig nem, sőt csak a benyújtását követő 14 hónap elmúltával, az elsőfokú bíróság tárgyalását éppen hogy - alig két nappal - megelőzően, (2012. április 11.) bírálta el a Legfőbb Ügyészség.

A Be. 32. §-ának (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben az ügyész a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, de - a 31. § (1) bekezdésének d) pontjában szabályozott kizárási ok, vagyis annak kivételével,

amikor az ügyésztől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható - a feljelentést nem utasíthatja el, a nyomozást nem szüntetheti meg, kényszerintézkedést nem alkalmazhat, vádat nem emelhet, és a vádat nem képviselheti.

A védő a vádemelést megelőzően benyújtott kizárás iránti indítványában éppen az ún. egyéb okú elfogultságra hivatkozott, s ekként - a Be. hivatkozott rendelkezése folytán - nem volt törvényes akadálya a kizárási indítvánnyal érintett Központi Nyomozó Főügyészség vádemelésének, és vádképviseletének.

A kizárási indítvány el nem bírálása a vádemelésig, és a vádképviselet megkezdéséig, annak a veszélyét hordozza magában, hogy - amennyiben utóbb a vádat emelő és/vagy a vádat képviselő ügyész kizárásra kerül - a vád törvényessége elesik, illetőleg a tárgyalást olyan személy távollétében megtartottnak kell tekinteni, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező. A jelen ügyben ez utóbbi kizárás elmaradt és ilyen helyzet nem állt elő.

1.2.

A védő a törvényes vád hiánya kapcsán sérelmezte, hogy a terhelt mentelmi jogának fennállása alatt, a politikai főtanácsadó ellen folytatott eljárásban beszerzett bizonyítékokat terhelt bűnügyében is felhasználták.

A Kúria azt állapította meg, hogy ez egyrészt nem függ össze a vád törvényességével, másrészt a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás tilalmazott támadását jelenti.

A Be. 551. §-ának (1) bekezdése szerint a külön törvényben meghatározott közjogi tisztséget betöltő személyek ellen e tisztségük fennállása alatt csak a mentelmi jog felfüggesztése után indítható büntetőeljárás. A politikai főtanácsadó ellen tovább folytatott eljárás már nem a terhelt ellen folyt. Ehhez képest nem volt törvényes akadálya annak, hogy a feltételes eljárási mentességgel védett terheltet bűnügyében tanúként kihallgassák, és annak sem, hogy az abban az eljárásban beszerzett bizonyítékokat más eljárásban - s így akár terhelt bűnügyében is - felhasználhassák.

2.

A védő az indokolási kötelezettség megsértését látta abban, hogy az elsőfokú bíróság - állítása szerint - minden indok nélkül rekesztette ki a bizonyítékok köréből S P tanú vallomását.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdésének III.a) pontja szerint helye van felülvizsgálatnak, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a büntetés

kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Kúria az 1. Bkv számú kollégiumi véleménye C. pontjában a Be. 373. § (1) bek. III. pont a) és b) alpontjához fűzött értelmezésének 2. pontjában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződik ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”, a jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” – és ezáltal mindkét esetben meghiúsul az érdemi felülbírálat.

Ennek megfelelő az ítélkezési gyakorlat is. „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlenül hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését” (EBH 2010.2210., EBH 2011.2387., BH 2013.10.).

Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a büntetéskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi helyessége, azaz a bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos vizsgálatnak nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a – tényállás támadhatatlanságát előíró – Be. 423. §-a (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).

A védő kifejezetten abban látta az indokolás elmulasztását, hogy az elsőfokú bíróság indok nélkül rekesztette ki a bizonyítékok köréből S P tanúnak a felülvizsgálati indítványban részletesen ismertetett vallomását.

Az elsőfokú bíróság foglalkozott S P tanú vallomásával, figyelembe vette és értékelte ítéletében (45. oldal 5. bekezdésétől 46. oldal 8. bekezdésével bezárólag). Azt tehát nem rekesztette ki a bizonyítékok közül, és – szemben pl. politikai főtanácsadó tanúvallomásának részbeni elvetésével (elsőfokú ítélet 41. oldal 5. bekezdés), kabinetfőnök tanúvallomásának egészben elvetésével (elsőfokú ítélet 42. oldal 4. bekezdés) – azt el sem vetette. Egy összegzést is adott arra nézve, hogy – többek között a

tanúvallomása alapján - mit állapított, és mit nem állapított meg (elsőfokú ítélet 46. oldal 10. bekezdésétől 47. oldal 4. bekezdésével bezárólag).

A védő az indokolási kötelezettség megsértésén keresztül ténylegesen a jogerős ítéletben megállapított tényállást, annak megalapozottságát támadta, és valójában adós maradt azzal, amivel közelebbről alátámasztotta volna, hogy az indokolás milyen hiányossága eredményezte az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát - márpedig ez a „soványság” önmagában törvényben kizártsághoz vezet (EBH 2007.1596.).

3.

A védő szerint az országgyűlési képviselői terhelt mentelmi joga a 2002-2006-os parlamenti ciklus végén megszűnt, s ezután az elévülési idő elteltével a büntethetősége elévült.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Kúria abból indult ki, hogy az elévülés figyelmen kívül hagyásával az érdemi ügydöntő határozat meghozatala anyagi jogi, míg az elévülés téves megállapítása alapján az eljárás téves megszüntetése eljárásjogi szabálysértés (EBH 2014.B.21.I.).

A védő az elévülés figyelmen kívül hagyását sérelmezi, vagyis azt állítja, hogy a büntető anyagi jog szabályának megsértésével történt meg a terhelt bűnösségének a kimondása. Ily módon nem az általa megjelölt Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja (közelebbről annak 2. fordulata), hanem a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata a felülvizsgálati indítvány jogszabályi alapja.

3.1.

A mentelmi jog

A 2012. április 20. napja előtt - így az elkövetés idején (2004. március 30.-2004. október 3.) is - hatályban volt Alkotmány (az 1949. évi XX. törvény) szerint:

az országgyűlési képviselőt - az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló törvényben szabályozottak szerint - mentelmi jog illeti meg [20. § (3) bekezdés];

az országgyűlési képviselő megbízatása megszűnik az Országgyűlés működésének befejezésével [20/A. § (1) bekezdés a) pont];

az Országgyűlés megbízatása az alakuló ülésével kezdődik [28. § (1) bekezdés] és

az Országgyűlés működése az új Országgyűlés alakuló üléséig tart [28. § (7) bekezdés].

Az ugyancsak 2012. április 20. napja előtt hatályban volt, az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény (a forrásokban: Kt. vagy Kjtv.) szabályozásában:

- a képviselő és a volt képviselő bíróság vagy más hatóság előtt nem vonható felelősségre leadott szavazata, továbbá a megbízatásának gyakorlása során általa közölt tény vagy vélemény miatt; ez a mentesség nem vonatkozik az államtitoksértésre, a rágalmazásra és a becsületsértésre, valamint a képviselők polgári jogi felelősségére (4. §);

- a képviselőt csak tettenérés esetén lehet őrizetbe venni, és ellene csak az Országgyűlés előzetes hozzájárulásával lehet büntető eljárást, valamint szabálysértési eljárást indítani, vagy folytatni, továbbá büntető eljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni [5. § (1) bekezdés];

a mentelmi jog felfüggesztéséről az Országgyűlés határoz [5. § (6) bekezdés];

- a mentelmi jog a képviselőt a megválasztása napjától illeti meg [7. § (1) bekezdés], a képviselőválasztáson jelöltként igazolt személyt az 5. §-ban szabályozott mentelmi jog szempontjából úgy kell tekinteni, mintha képviselő lenne azzal, hogy mentelmi jogának felfüggesztéséről az Országos Választási Bizottság határoz [7. § (2) bekezdés].

Mindebből egyértelmű, hogy az országgyűlési képviselőt - már a jelöltkénti igazolásától - mentelmi jog illeti meg, és megválasztása esetén megbízatása az Országgyűlés működésének befejeztéig, illetőleg az új Országgyűlés alakuló üléséig tart, ezután pedig megszűnik.

A terhelt mentelmi jogát az Országgyűlés a 136/2004. (XII.23.) Ogy. határozatával nem függesztette fel. Ez a döntés a terhelt felelősségre vonásának a büntetőeljárásról kívül eső feltétele, jogszerűsége a büntetőeljárásban nem vizsgálható (EBH 2002.737.I.).

A terhelt 1994. június 28-tól négy cikluson át volt országgyűlési képviselő. A harmadik ciklusa 2002. május 15. és 2006. május 16. napjai közé esett, az új Országgyűlés 2006. május 16-án alakult meg. A negyedik ciklusa 2006. május 16. és 2010. május 14. napjai közé esett, az új Országgyűlés 2010. május 14-én alakult meg.

A kérdés tehát az, hogy mikor szűnt meg a terhelt mentelmi joga, ha országgyűlési képviselői megbízatása 2006. május 16-án megszűnt ugyan, de újraválasztásával 2006. május 16-án ismét országgyűlési képviselővé vált, és képviselői státusza 2010. május 14-én úgy szűnt meg, hogy azt újabb képviselői megbízatás már nem követte.

A védő szerint a 2006. május 16-án megalakult új Országgyűlésnek is - természetesen legfőbb ügyészi előterjesztés alapján - határoznia

kellett volna a mentelmi jog tárgyában ahhoz, hogy a terhelt mentelmi joga esetlegesen fennmaradjon.

Az alapügyben eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy a terhelt képviselői megbízatása „2014 októbere” (az elkövetési időre utaló évszám nyilvánvaló elírás a másodfokú végzés 5. oldalának 5. bekezdésében, s pontosítva) 2004. október 3. és 2010. május 14. között folytonos (elsőfokú ítélet 19. oldal 8. bekezdés), folyamatos (másodfokú végzés 5. oldal 5. bekezdés) volt. A képviselői mandátuma 2010. május 14-én szűnt meg, így a nyomozás folytatásának 2010. június 15-én történt elrendelése mellett a büntethetőség nem évült el. A Legfőbb Ügyészség is ezt az álláspontot képviselte.

A Kúria - eltérően a védő érvelésétől - az alapügyben eljáró bíróságok álláspontját és a Legfőbb Ügyészség vonatkozó indítványát helyesnek találta.

Az országgyűlési képviselő háborítatlan és befolyásmentes tevékenységét biztosítani hivatott mentelmi jog tartalma kettős.

Korábbi megközelítéssel: „Az országgyűlési tag sérthetetlensége két irányban jut gyakorlati érvényre, ti. 1. hogy amit az országgyűlési tag, mint olyan, a házban és a házon kívül mond vagy tesz, azért csak az országgyűlés, éspedig annak azon háza által, vonathatik feleletre, amelyhez tartozik; 2. hogy amit az országgyűlési tag nem olyan, és nem törvényhozói hivatásának gyakorlása közben mond vagy tesz, azért csak a ház engedelmével állíttathatik bíró elé, csak a ház engedelmével zárathatik el.” (az Országgyűlés 1867. november 18-i házhatározata).

A későbbiekben a mentelmi jog körülírása úgy stabilizálódott, hogy az magában foglalja egyrészt a parlamenti szólásszabadság kapcsán a felelőtlenséget (más megfogalmazással: felelősségmentességet - immunitás), másrészt a sérthetetlenséget (inviolabilitas). Ez a napjainkban uralkodó jogirodalmi és alkotmánybíróági fogalom-meghatározás lényege.

„A mentelmi jog ugyan a képviselő személyesjogaként jelenik meg, e jogával a képviselő mégsemrendelkezhetsen, mentelmi jogáról a képviselő - a szabálysértési eljárás kivételével - nem mondhat le, mentelmi jogára az eljárás során hivatkoznia kell. A mentelmi jog feletti rendelkezés, a mentelmi jog felfüggesztése - a sérthetetlenség körében, ahol erre a Kjt. lehetőséget ad - a parlament joga.” (65/1992. (XII. 17.) AB határozat ind. III.; 34/2004. (IX. 28.) AB határozat ind. IV.2.).

A védő által hivatkozott 7/1997. (II.28.) AB határozat - a Kt. hajdani törvényhelyeire utalva - leszögezte:

- a Kt. 2. §-ában meghatározott „felelősségmentesség a képviselőnek a képviselői minőségében végzett munkájára vonatkozik. Ez a jog a képviselőt és a volt képviselőt egyaránt megilleti, tehát az - a megállapított kivételek mellett - feltétlen és örök mentességet biztosít”;

- a „Kt. 3. § (1) bekezdésében foglalt sérthetetlenség feltételes eljárási mentességet jelent a képviselő részére. Ez a jog a Kt. 5. § (2) bekezdése értelmében a képviselőjelöltet is megilleti. A sérthetetlenség joga tehát a volt képviselőt nem illeti meg, az csak a képviselő-jelöltség és a képviselői megbízatás időtartama alatt áll fenn. A Kt. a mentelmi jog fennállására, illetve megszűnésére külön szabályt nem állapít meg, de az a 2. §-ból és 3. § (1) bekezdésében foglalt előírásokból következik. A képviselőnek a Kt. 3. §-ában meghatározott feltételes eljárási mentessége a képviselői megbízatás idejére szól. A képviselői megbízatás megszűnéséről pedig az Alkotmány idézett 20/A. § (1) bekezdése rendelkezik”.

Ebből kitűnően az Alkotmánybíróság a képviselői mentelmi jogot, illetőleg annak a feltételes eljárási mentességet biztosító elemét szigorúan a képviselői megbízatás idejéhez köti.

A Kúria jogelődje, a Legfelsőbb Bíróság a BH 1999.51. szám alatt közzétett döntésében az 1092/E/1996/3. számú alkotmánybírósági határozatra, azaz - mivel ez az alkotmánybírósági ügyszáma - a 7/1997. (II.28.) AB határozatra hivatkozással ekként fogalmazott: „a terhelt képviselői megbízatása az Országgyűlés működésének befejezésével megszűnt; megszűnt a mentelmi jogának a részét képező sérthetetlensége is”.

A 7/1997. (II.28.) AB határozatnak a Kúria által előzőekben citált summázott részét - ellenvélemény nélkül, vagyis egyetértőleg - idézte pl. az Alkotmány a gyakorlatban, Kommentár a gyakorlat számára című kiadvány is (HVG-ORAC, 2009. szeptember 20-án lezárt 4. pótlás 157. oldalán dr. Darák Péter szerző).

Az Alkotmány rendelkezése alapján tehát - az eleve négy évre szóló - képviselői megbízatás az Országgyűlés működésének befejeztével megszűnik. Ebből következően értelemszerűen megszűnik a képviselői megbízásból fakadó mindennemű jog és kötelezettség, s így az Országgyűlés által az adott ciklusban a képviselőnek nyújtott feltételes eljárási mentesség is.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy ha a volt képviselő - ténylegesen a képviselő-jelöltkénti igazolásától kezdve - ismételt és ugyancsak négy évre szóló megválasztását követően az újonnan megalakuló Országgyűlés képviselőjévé válik, akkor ne volna továbbra is mentelmi joga. Az új mentelmi jog ipso iure (a jog rendelkezéséből kifolyólag, minden további jogi aktus nélkül) illeti meg - előbb a

képviselő-jelöltet, majd megválasztása esetén - az országgyűlési képviselőt. Téves tehát a kérdés olyan beállítása, hogy az újabb mentelmi jog érvényesüléshez szükség volna újabb legfőbb ügyészi előterjesztés alapján meghozott újabb országgyűlési határozatra a mentelmi jog ismételt fenntartásáról.

A mentelmi jogot biztosító - fentebb részletezett - jogszabályi rendelkezések mellett erre vonatkozó előírást nem tartalmaz sem az Alkotmány, sem az 1990. évi LV. törvény. Következésképpen az újabb mandátum újabb négy évre, pontosabban a következő Országgyűlés alakuló üléséig mentelmi jogot, s ennek részeként feltételes eljárási mentességet biztosít az országgyűlési képviselőnek.

Ebben a szabályozási környezetben nincs törvényes alapja annak, hogy az új Országgyűlés megalakulását követően ugyanabból a ténybeli alaphoz kiindulva a legfőbb ügyész újabb előterjesztést tegyen, és az Országgyűlés ismételten állást foglaljon az országgyűlési képviselő mentelmi jogáról. Egy újabb előterjesztés alapját kizárólag direkt, pozitív jogszabályi rendelkezés képezhetné. Az adott szabályozási rendszerben az egyik ciklust követően a másik ciklusra ismét megválasztott országgyűlési képviselő mentelmi joga, s ennek részeként feltételes eljárási mentessége akár az adott bűncselekmény büntethetőségének - főszabály szerinti - elévülési idején is túl nyúlhat, ennek azonban - az elévülés nyugvására vonatkozó rendelkezésekre figyelemmel - a cselekmény elévülése szempontjából nincs jelentősége.

Összegezve: A terhelt országgyűlési képviselői megbízatása, s így mentelmi joga, és annak részeként a feltételes eljárási mentessége - miután újraválasztásával 2006. május 16-án ismét országgyűlési képviselővé vált - 2010. május 14-én szűnt meg.

A Legfőbb Ügyészség képviselője a nyilvános ülésen helytállóan hívta fel az 1/2013. (V. 8.) BK véleményt. E vélemény ugyan a magánvádas és pótmagánvádas ügyekre fogalmazódott, ám - megfelelő alkalmazás mellett - kétségtelenül irányadó a közvádas büntetőügyekre is. Az ugyanis általános érvényű megállapítás, hogy „A mentelmi jog személyhez kötött, fennállása alatt a feljelentett, vagy a bűncselekmény gyanújával terhelt személy ellen nem folyhat büntetőeljárás” (az indokolás 2. pont); valamint „A mentelmi jog felfüggesztése előtt azonban nem rendelhető el a feljelentett személyének kiléte ismeretében nyomozás” (indokolás 3. pont) - márpedig egy országgyűlési képviselő tekintetében értelemszerűen nem lehet a feljelentett személy kiléte ismeretlen.

Az sem vitás, hogy a Be. 552. §-a (2) bekezdésének 1. mondata alapján, ha az indítványt a mentelmi jog felfüggesztésére jogosult elutasította, az eljárást meg kell szüntetni. E bekezdés 2. mondata pedig előírja, hogy amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik -

és eltérő rendelkezés nincs -, az eljárás ilyen okból történő megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a személyes mentesség megszűnését követően a büntetőeljárást lefolytassák.

Ilyen szabályozás mellett nem volt törvényes lehetőség az újabb országgyűlési ciklusban a terhelttel szemben a büntetőeljárás folytatására, de még arra sem, hogy a legfőbb ügyész újólapon „kikérje” a terheltet az új Országgyűléstől.

3.2.

Büntethetőség elévülése

A büntethetőség elévül - az életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmények kivételével - az egyéb bűncselekmények büntetési tételének felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével [korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pont].

A terhelt terhére megállapított bűncselekmény elévülésének kezdő napja 2004. október 3. [korábbi Btk. 34. § a) pont]. Az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik [korábbi Btk. 35. § (1) bekezdés].

Az elévülés határidejébe nem számít be az a tartam sem, amely alatt személyes mentesség folytán a büntetőeljárás azért nem volt megindítható vagy folytatható, mert a törvényben biztosított mentelmi jogot a döntésre jogosult nem függesztette fel, illetőleg az eljárás megindításához vagy folytatásához a hozzájárulását nem adta meg [korábbi Btk. 35. § (3) bekezdés 1. mondat] - ekkor az elévülés nyugszik (dormit).

A terhelt - később vád tárgyává tett cselekményének - ügyében a nyomozást a Központi Ügyészségi Nyomozó Hivatal a 2004. május 24-én hozott Nyom.178/2004. számú határozatával személyes adattal visszaélés büntette [korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és - konkrétan meg nem jelölt - „más bűncselekmény” miatt rendelte el a „feljelentés tárgyában” - konkrét terhelt megjelölése nélkül.

A terhelt mentelmi jogát az Országgyűlés a 136/2004. (XII.23.) Ogy. határozatával nem függesztette fel. A Központi Nyomozó Főügyészség a 2005. április 27-én hozott Nyom.178/2004. számú határozatával az ügyet a terhelt tekintetében elkülönítette, és vele szemben a büntetőeljárást megszüntette [Be. 552. § (2) bekezdés első mondat]. A nyomozást megszüntető határozat hivatkozott arra, hogy a terhelttel és társával szemben a társtettesként elkövetett személyes adattal visszaélés büntettének [korábbi Btk. 177/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés] és társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntettének (korábbi Btk. 225. §) megalapozott gyanúja

merült fel, ám az Országgyűlés a terhelt képviselői mentelmi jogát nem függesztette fel.

A Központi Nyomozó Főügyészség a 2010. június 15-én hozott KF.3820/2004/53-I. számú határozatával rendelte el a „személyes adattal visszaélés büntette és más bűncselekmény” miatt folyamatban volt ügyben a nyomozás továbbfolytatását. A határozat utal rá, hogy a terhelt képviselői mandátuma 2010. május 14-én megszűnt, így az eljárás folytatásának nincs akadálya.

A Központi Nyomozó Főügyészség a 2011. április 8-án kelt, és a bírósághoz aznap érkezett Nyom.216/2005. számú vádiratában folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntette (korábbi Btk. 225. §) miatt emelt vádat a terhelt ellen.

A személyes adattal visszaélés büntette és a hivatali visszaélés büntette egyaránt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

A terhelt terhére megállapított bűncselekmény elévülésének kezdő napja 2004. október 3. Ettől kezdve az Országgyűlés 2004. december 23. napján hozott döntéséig a mentelmi jog fel nem függesztéséről 76 nap telt el. 2004. december 23. napjától 2010. május 14. napjáig az elévülés nyugvása állapítható meg. 2010. május 14. napjától a nyomozás folytatásának elrendeléséig, 2010. június 15-ig további 32 nap telt el. Az elévülés nyugvását megelőző és azt követő összes idő tehát 108 nap. A nyomozás folytatásának elrendelése viszont az elvülést félbeszakította és az újból elkezdődött. A nyomozás során több nyomozási cselekmény is, majd pedig a nyomozást követően a vádemelés – 2011. április 8-án – az elévülést ismét félbeszakította. Az elsőfokú bíróság három éven belül, 2013. december 17-én hozott ítéletet, majd a másodfokú bíróság 2014. szeptember 26-án hozta meg az eljárást jogerősen lezáró ügydöntő végzését.

Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a terhelt terhére a jogerős ítéletben megállapított bűncselekmény büntethetőségének elévülése nem következett be.

4.

A védő felülvizsgálati indítványa szerint a terhelt bűnösségének kimondására – azon túl is, hogy büntethetősége elévült – a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor.

E felülvizsgálati indok érdemi vizsgálatát megelőzően is abból indult ki a Kúria, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a jogszabályban meghatározott feltételek szerint nyílik törvényes lehetőség.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított

tényállás az irányadó, és az a felülvizsgálati indítványban nem támadható. [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Ennek megfelelően a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. A tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A tényállás irányadósága olyan erős szabály, hogy a felülvizsgálati eljárásban a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, vagy ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.). Az irányadó tényállásból elvenni, vagy ahhoz hozzátenni sem lehet.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Ugyanakkor a védő az indítványban ennek alátámasztására kizárólag olyan eljárásjogi indokot hozott föl, amely nem szerepel a Be. 416. § (1) bekezdésének c) és d) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között. Az indítványban valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását - ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Ezért a Kúria azt az eljárásjogi indokot, hogy az alapügyben eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták-e S P tanú vallomását, és így a tényállás iratellenes-e, nem vizsgálhatta.

5.

Az alapügyben eljáró bíróságok által - helyesen - alkalmazott elkövetéskor hatályos büntető törvény, a korábbi Btk. 177/A. §-ának (1) bekezdése szerint, aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével

a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel,
b) az érintett tájékoztatására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget,
c) az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja,
és ezzel más vagy mások érdekeit jelentősen sérti, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A (2) bekezdés pedig kimondja, hogy a büntetés büntett miatt három

évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt hivatalos személyként, közmegbízatás felhasználásával, vagy jogtalan haszonszerzés végett követik el.

5.1.

A korábbi Btk. idézett tényállása ún. kerettényállás, amelynek tartamát az Avtv. rendelkezései töltik ki.

Az 1/1999. BJE számú büntető jogegységi határozat kimondta: „Ha a Btk. Különös Részének valamely rendelkezése ún. keretdiszpozíció, és az annak keretét kitöltő jogszabályi rendelkezésekben a bűncselekmény elkövetése után olyan mérvű változás következik be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszünteti, e változás - a meghatározott időre szóló jogszabályok kivételével - a Btk. 2. §-ának második mondatára figyelemmel az elbíráláskor hatályban lévő büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazását alapozza meg.”

Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az elbírálás idejére ugyan hatályon kívül helyezésre került az Avtv., de az annak helyébe lépett, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info.tv.) tartalmazza ugyanazokat a kötelezettségeket és tilalmakat, amelyek az elkövetéskor hatályos igazgatási norma figyelembe vételével a terhelt büntetőjogi felelősségét megalapozták, ezért az új igazgatási norma ellenére a felrótt cselekmény büntetendősége nem szűnt meg (elsőfokú ítélet 65. oldal 6-8. bekezdés).

5.2.

Az Avtv. 2. §-ának 1. pontja szerint „személyes adat: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt - közvetlenül vagy közvetve - név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet.”

(Info.tv. 3. § 2. pont - személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat - különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret -, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.)

A terhelt által bekért, és részére meg is küldött vadászati naplók és trófeabírálati összesítők, továbbá a bekért, de meg nem küldött számlák személyes adatokat tartalmaztak, mert egyrészt az azokon szereplő nevek a vadászatokon részt vevő természetes személyeket közvetlenül meghatározhatóvá (azonosíthatóvá) tették, másrészt az az adathalmaz, hogy ki vett részt a vadászatokon, ki fizette a részvételüket és az elejtett vadak trófeáit, az érintettekkel kapcsolatos következtetések alapjául szolgált.

Amennyiben valamely adat személyes adat, nem lehet szó arról, hogy az Avtv. 2. §-ának 4. pontjában meghatározott közérdekű adatnak („az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső adat”) minősüljön - merthogy az adat megőrzi személyes jellegét.

(Info.tv. 3. § 5. pont - közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékesésre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat.)

A terhelt birtokába került személyes adatokkal összefüggésben nem merülhetett fel, hogy azok az Avtv. 2. §-ának 5. pontjában körülírt közérdekből nyilvános adatként (minden olyan, természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kezelésében lévő vagy rá vonatkozó, a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli) minősüljenek, egyebek mellett azért sem, mert a vadászati adatokat érintően ilyen törvényi rendelkezés nem létezik, erre a védelem sem hivatkozott.

(Info.tv. 3. § 6. közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli).

Az irányadó tényállás kifejezetten tartalmazza, hogy a terhelt tudatában volt a bekért adatok személyes adat jellegével. Ez nem is kérdéses, hiszen ezt többen is, és hivatalosan is - köztük az adatvédelmi biztos - közölték vele, ám e közléseket figyelmen kívül hagyta.

5.3.

A terhelt személyes adatokat kezel.

A terhelt az Avtv. 2. §-ának 8. pontjában meghatározott adatkezelő volt - ugyanis „adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely a személyes adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja.”

A terhelt döntött az adatok bekéréséről, és azt végrehajtotta.

(Info.tv. 3. § 9. adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, illetve

jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja.)

Egyébiránt az 1/2012. BJE számú büntető jogegységi határozat kimondta, hogy a (korábbi) Btk. 177/A. § (1) bekezdés a) pontjának első fordulatába („jogosulatlanul”) ütköző személyes adattal visszaélés vétségének az elkövetője nemcsak az adatvédelmi jogszabályok szerinti adatkezelő, hanem bárki lehet.

5.4.

A terhelt az adatvédelmi törvény 2. §-ának 9. pontja szerinti adatkezelést végzett. Aszerint ugyanis „adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül a személyes adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is.”

A személyes adatok pl. bekérése gyűjtésnek, a páncélszekrényben elhelyezés tárolásnak veendő, a hiánypótlás pedig rendszerezést tételez fel, és ide sorolható a megsemmisítésről való rendelkezés is.

(Info.tv. 3. § 10. pont - adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése.)

5.5.

A terhelt jogosulatlanul kezelt személyes adatokat.

A terhelt arra sem volt jogosult, hogy adatokat kérjen be. Elsődlegesen azért, mert a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (vadvédelmi törvény) 89. §-a (1) bekezdésének b) pontja félreérthetetlenül megfogalmazza, hogy a vadászati hatósági feladatokat ellátó személy, valamint a vadászati hatóság alkalmazásában álló vadászati felügyelő, feladatainak ellátása során jogosult a - vadászatra - jogosulttól, a vadásztól felvilágosítást, adatot, igazolást kérni, valamint a vadászati jog hasznosításával kapcsolatban iratokba, nyilvántartásokba betekinteni.

Ezt a törvényi rendelkezést nem írta felül más törvény, de egyéb jogszabály sem. Amennyiben a

Közpénzügyi Államtitkárságnak, s ezáltal az azt vezető terheltek adatbekérési jogköre lett volna, azt törvényi szinten kellett volna nevesíteni, ilyen eltérő szabályozás viszont nem volt.

A terheltről végzett adatkezelés, amennyiben lett volna adatkérési joga, jogszerűtlen lett volna azért is, mert az Avtv. 3. §-ának (1) bekezdésében előírja, hogy „személyes adat akkor kezelhető, ha a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy b) azt törvény vagy - törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendelete elrendeli”.

A jelen ügyben az adatkezelést jogszabály (törvény, önkormányzati rendelet) nem rendelte el és hiányzott az érintettek hozzájárulása is.

[Info.tv. 5. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy b) azt törvény vagy - törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).]

A terheltről nem biztosított, és (törvény kivételével) nem is biztosíthatott személyes adatkezelési jogkört pl. a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény, a Miniszterelnöki Hivatalról szóló 148/2002. (VII. 1.) Korm. rendelet vagy a 17/2002. MeHVM utasítással kiadott, a Miniszterelnöki Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata.

Az Alkotmány 35. §-a (2) bekezdésének 2. mondata alapján a Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 1. §-ának (2) bekezdése szerint az (1) bekezdésben meghatározott jogszabályok (törvény, törvényerejű rendeletet, Kormány rendeletet, miniszteri rendeletet, országos hatáskörű szerv vezetésével megbízott államtitkári rendelkezés, tanácsrendeletet) rangsorának megfelelően az alacsonyabb szintű jogszabály nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal, illetőleg 49. §-a (1) bekezdésének értelmében pl. a miniszteri utasítás nem is jogszabály, hanem az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek egyike.

A Kúria a megjelölt jogszabályokban nem talált egyetlen olyan rendelkezést sem, amely felhatalmazást adott volna a terheltről a hatályos jogszabályokban előírt szabályokkal ellentétes cselekvésre. Erre elégtelen a védőnek az az állítása, hogy a Közpénzügyi Államtitkárság funkcionális államigazgatási szervként működött.

5.6.

A terheltről legalább a trófeabírálati lapokon feltüntetett vadat elejtő 873 személy információs önrendelkezési jogát megsértette. (A sértettek száma ennél kétségtelenül több volt, de az okiratok megsemmisítése folytán ez utólag már nem volt pontosítható.)

A személyes adattal visszaélés bűncselekményének a rendbelisége elméletileg a sértettek számához igazodik. A törvény külön rendelkezése folytán („és ezzel más vagy mások érdekeit

jelentősen sérti") a több személy sérelmére elkövetett bűncselekmény törvényi egységet, és ennek megfelelően egy rendbeli bűncselekményt képez.

Erre figyelemmel az eljáró bíróságoknak a természetes egységre vonatkozó utalásai (elsőfokú ítélet 74. oldal 6. bekezdés, másodfokú végzés 13. § 2. bekezdés) csak e törvényi bűncselekményegység kereti között, a több különböző tényállásszerű elkövetési magatartás egységkénti értelmezéseként értékelhetők.

5.7.

A terhelt célja az irányadó tényállás szerint az volt, hogy megállapíthassa és nyilvánosságra hozhassa: a vadászaton résztvevő, vadat elejtő vadász helyett ki fizette meg a vadászat költségeit, különösen a trófea értékét (elsőfokú ítélet 8. bekezdés). A terhelt e cél érdekében végzett jogosulatlan adatkezelést.

Az alapügyben eljáró bíróságok okszerűen vontak mindebből következtetést arra, hogy ha a terhelt nyilvánosságra is hozza ezeket az adatokat, akkor ez az „ingyenesen” vadászók (továbbá, de a minősítést nem érintően: az ingyenességet akármely okból biztosítók) számára jelentős érdeksérelemmel járt volna - és e következménybe belenyugodva cselekedett, vagyis a korábbi Btk. 13. §-ának 2. fordulatában meghatározott eshetőleges szándékkal járt el (elsőfokú ítélet 73. oldal 8. oldal).

Az irányadó tényállás azt is tartalmazza, hogy megállapítani nem lehetett: a vizsgálat eredményét a nyilvánosságra hozatalon túl mire akarta még felhasználni, pontosan kinek a vadászatait és az ahhoz tartozó költségviselést akarta megvizsgálni, mi volt az adatokkal a további célja (elsőfokú ítélet 16. oldal 11-12. bekezdés). Arra adat pedig végképp nem merült fel és az ügyészség sem tudta bizonyítani, hogy jogosulatlan politikai céljaira akarta felhasználni a vádlott a dokumentumokat (elsőfokú ítélet 47. oldal 2. bekezdés).

A terhelt az „ingyenesen” vadászók (továbbá, de a minősítést nem érintően: az ingyenességet akármely okból biztosítók) személyének feltárására irányuló - önmagában nem kifogásolható, ám végrehajtásának illegitim módja folytán nem elfogadható - célú adatkéréssel, majd a megküldött adatok jogosulatlan kezelésével megkezdte a bűncselekmény elkövetését (korábbi Btk. 16. §). A Btk. 177/A. §-ának (1) bekezdésébe illeszkedő elkövetési magatartást jelentős részében már kifejtette, de végül a bűncselekményt nem fejezte be, elsődlegesen azért, mert a számlák meg nem küldése folytán nem tudott megállapításokat tenni és nem volt mit nyilvánosságra hoznia.

A felrótt cselekmény elkövetési magatartása a jogosulatlan adatkezelés. Erre figyelemmel mindaz, ami az adatkezelés megkezdése előtt adatkérés formájában történt, a bűncselekmény - egyébként nem büntetendő - előkészületeként [korábbi Btk. 18. § (1) bekezdés] - azon belül is a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges feltételek biztosításaként - értékelendő.

Az adatkezelés megkezdése juttatta a bűncselekményt a tényállás keretei közé és ezzel egyúttal a kísérlet stádiumába. A cselekmény mindvégig a kísérlet szakaszán belül maradt, mert a befejezettséghez a nyilvánosságra hozatalra, és ezzel együtt a jelentős érdeksérelem beálltára lett volna szükség.

(A kifejtettekre is figyelemmel egy helyen félreérthetően fogalmazott az elsőfokú bíróság, amikor e körben a beszerzett adat „mennyiségére” vezette vissza az előkészületen túllépést (elsőfokú ítélet 74. oldal 4. bekezdés 1. mondat).

5.8.

A Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet tényállása, mint a - határozat indokolásának bármely részében - megállapított tények összessége, nem tartalmaz olyan ténymegállapítást, hogy a terhelt hátrány-okozási vagy jogtalan előny-szerzési célt vezérelte volna. A tényállásból ilyen jogi következtetés sem vonható le, ezért a terhelt cselekménye a Btk. 225. §-ában körülírt hivatali visszaélés büntettének megállapítására - tényállási elem hiányában - nem volna alkalmas. Az alapügyben eljáró bíróságok feleslegesen és tévesen hivatkoztak a 3/2007. BJE számú büntető jogegységi határozat I. pontjára, melynek alapján, ha az elkövető egy cselekményével valósítja meg a hivatali visszaélés büntettét (korábbi Btk. 225. §-a) és a hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntettét [korábbi Btk. 177/A. §-a (2) bekezdése], a bűnösség csak az utóbbi bűncselekményben állapítható meg; az alaki halmazat csupán látszólagos.

A másodfokú bíróság odavetett „megjegyzése” miszerint „Megjegyzendő, hogy a hivatali visszaélés büntettének törvényi tényállási elemei az irányadóul elfogadott tényállás alapján is kimerültek, ezért a személyes adattal visszaélés meg nem állapíthatósága esetén a vádlott bűnösségét a hivatali visszaélés büntettében kellene kimondani, felmentésére nem kerülhet sor” (másodfokú ítélet 13. oldal 3. bekezdés) - minden ténybeli alapot és jogi indokolást nélkülöz.

5.8.

A Kúria azt állapította meg, hogy a terhelt hivatalos személyként járt el, de nem az alapügyben eljáró bíróságok által hivatkozott korábbi Btk. 137. §-ának 1.j) pontja alapján (elsőfokú ítélet 71. oldal 6. bekezdésétől 72. oldal 2. bekezdésével bezárólag).

A bűncselekményt megvalósító tevékenysége ugyanis a Közpénzügyi Államtitkárság, mint közigazgatási szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozó tevékenységként nem értelmezhető.

A terhelt, mint politikai államtitkár, e státusánál fogva volt eleve hivatalos személy a korábbi Btk. 137. § 1.d) pontjának 2. fordulata alapján.

5.9.

A terhelt bűnösségének kimondása a korábbi Btk. 177/A. § 1) bekezdésének a) pontja és (2) bekezdésének 1. fordulata szerint minősülő és büntetendő személyes adattal visszaélés büntettének kísérletében tehát a Kúria álláspontja szerint megfelelt a büntető anyagi jog szabályainak.

A Kúria ezt mindössze annyiban pontosítja, hogy az (1) bekezdés a) pontját annak 1. fordulatára konkretizálja, mivel az a) pont 2. fordulata („vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel”) a jelen ügyben tárgytalan volt.

A Kúria már említette, hogy a terhelt célja önmagában nem volt kifogásolható, a cél megvalósításának a módja volt törvényellenes. A terhelt hajlíthatatlan akarattal még akkor is folytatta a jogosulatlan adatkezelést, amikor annak jogszerűtlenségét többszörösen jelezték felé, az adatvédelmi biztos pedig meg is állapította, mi több, még az adatok megsemmisítését is elrendelte.

Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést [Be. 171. § (1) bekezdés 1. mondat]. A hivatalos személy köteles a hatáskörében tudomására jutott bűncselekményt - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelenteni [Be. 171. § (2) bekezdés].

Amennyiben a hivatalos személy vesztegetésre utaló adatokról szerez tudomást és mihelyt teheti, feljelentést nem tesz, a vesztegetés feljelentésének elmulasztása bűncselekmény (korábbi Btk. 255/B. §). A hivatalos személy terhelt számára a hivatali hatáskörében tudomására jutott bűncselekmény gyanúja esetén ezeknek a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően lehetett eljárnia.

A kifejtettek folytán a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. március 3.

Dr. Molnár Gábor Miklós s. k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s. k. előadó bíró, Dr. Tuba István s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

*bírósági ügyintéző
NYM*